

Мурований І.С., доцент кафедри автомобілів
і транспортних технологій, к.т.н., доц.
Трофімчук А.В., студент групи ТТм-21 кафедри
автомобілів і транспортних технологій
Луцький національний технічний університет

АНАЛІЗ СТАНУ РИНКУ МІЖНАРОДНИХ ВАНТАЖНИХ АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Проаналізовано поточний стан ринку міжнародних вантажних перевезень. Виявлено основні тенденції для автомобільних перевезень. Проведено аналіз структури експорту-імпорту вантажів у 2023 році та виявлено ключові групи вантажів. Наведено рекомендації щодо удосконалення міжнародних автомобільних перевезень.

Ключові слова: міжнародні перевезення, вантажні перевезення, експорт-іспорт товарів, удосконалення міжнародних автомобільних перевезень.

Міжнародні вантажні автомобільні перевезення відіграють важливу роль у забезпеченні ефективності експортно-імпортних операцій. Після початку повномасштабного російського вторгнення в Україну ситуація на ринку вантажних перевезень зазнала значних змін. На сьогодні попит на автомобільні перевезення зріс порівняно з іншими видами транспорту. Крім того, автомобільний транспорт частково сприяє відновленню експорту сільськогосподарської продукції, який скоротився через обмежену можливість використання морського та залізничного транспорту Україною [1]. Саме тому важливо провести аналіз сучасного стану ринку міжнародних вантажних автомобільних перевезень в Україні та визначити основні тенденції, що впливають на його розвиток.

Аналіз обсягів вантажних перевезень, як внутрішніх, так і міжнародних, показав значне зниження в 2022 році, що було обумовлено повномасштабним вторгненням, воєнними діями та подальшим економічним спадом. Однак, за даними Державної служби статистики України [2], обсяги вантажних перевезень починають зростати. Так, у 1 кварталі 2024 року загальні обсяги перевезень усіма видами транспорту досягли 177,4 млн тонн, що становить 54% порівняно із 2023 роком.

Також в Україні спостерігається чітка тенденція до збільшення частки автомобільних перевезень у міжнародному сполученні (Рисунок 1). Дані про структуру експорту-імпорту товарів за видами транспорту за 2021-2023 роки свідчать про зростання частки вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом, з 37% у 2021 році до 64% у 2023 році. Це спричинено тим, що значну частину великих вантажопотоків була перенаправлено на наземний транспорт. Також чинником, що надає перевагу автомобільному виду транспорту над залізничним, є невідповідність ширини колій європейським стандартам. Подальшому розвитку міжнародних вантажних автомобільних перевезень сприяє продовження чинної угоди про автомобільні вантажні перевезення до 30 червня 2025 року, метою якої є допомога в отриманні доступу Україною до світових ринків шляхом спрощення транзиту через країни ЄС і подальший розвиток зв'язків із ринком ЄС, зокрема через «Шляхи солідарності між Україною та ЄС» [3]. Поряд з цим найбільшою проблемою для перевізників залишається блокування автомобільних переходів на кордонах з європейськими країнами, для якого наразі немає чіткого рішення [4].

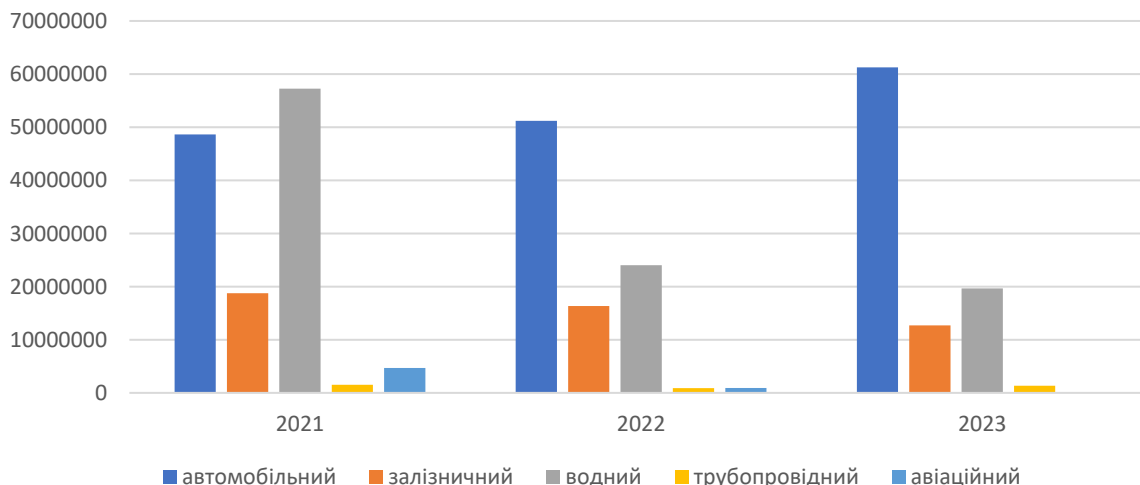

Рисунок 1 – Обсяги міжнародних вантажних перевезень за 2021 –2023 роки, тис.дол. США

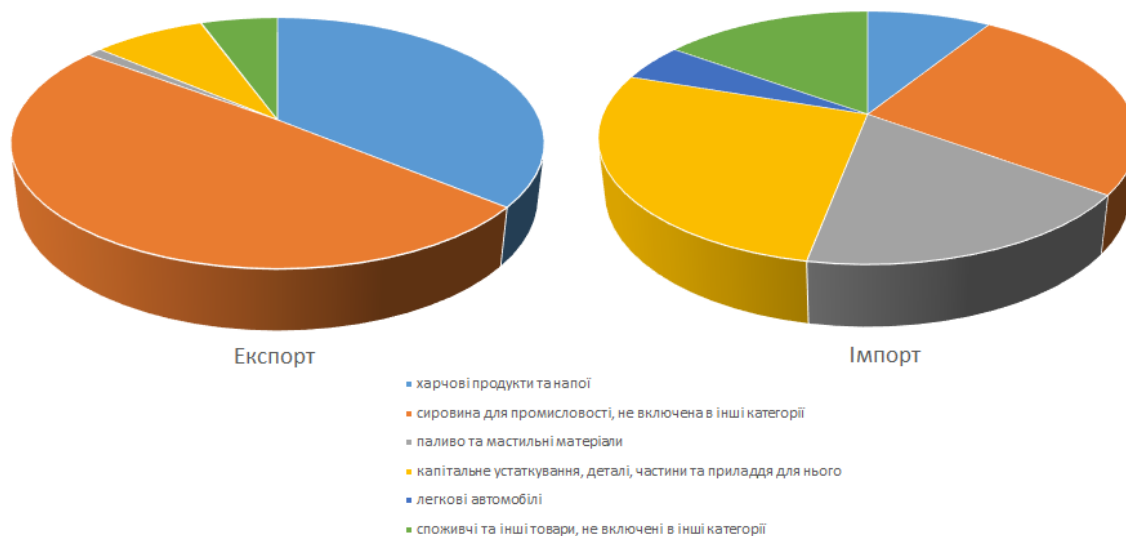

Рисунок 2 – Структура експорту-імпорту товарів у 2023 році

Аналіз показав, що з України найбільше транспортували сировину для промисловості (49,23%) та харчові продукти і напої (35,99%) [2]. Показники імпорту свідчать, що до України найчастіше доставляли сировину для промисловості (26,17%), паливо та мастильні матеріали (17,96%), а також устаткування та його комплектуючі (16,61%) [2]. Це вказує на те, що структура вантажів, які перевозяться в міжнародному сполученні, суттєво не змінилася порівняно з попередніми роками. Попит на перевезення сировини для промисловості та продуктів харчової промисловості залишається високим. За вартісною оцінкою в міжнародних перевезеннях переважає імпорт товарів, що зумовлено відносно низькою вартістю сировини та харчових продуктів, що експортуються, і високій вартості устаткування та палива, які імпортуються в Україну.

Серед основних напрямів удосконалення міжнародних автомобільних перевезень науковці виокремлюють наступні:

- модернізація прикордонних пунктів, а саме збільшення пропускної спроможності наявних пунктів пропуску та побудовати нові, облаштовані стоянками для вантажівок, готелями, закладами харчування і санітарно-гігієнічними об'єктами [5];
- збільшення пропускної спроможності автошляхів, виконуючи будівництво згідно з європейськими стандартами якості, безпеки та розвитку придорожніх об'єктів інфраструктури [5];
- створення та впровадження універсальних логістичних платформ, які забезпечуватимуть зручний доступ до актуальної інформації про можливості вантажних перевезень та складів [6]. Особливу увагу слід приділити пропозиціям щодо вдосконалення існуючого програмного забезпечення та активного використання нових розробок у транспортній сфері.

Висновки. Міжнародні вантажні автомобільні перевезення є важливим елементом забезпечення експорту та імпорту в Україні, попит на які продовжує зростати незважаючи на існуючі виклики. Пріоритетними завданнями підвищення ефективності міжнародних автомобільних перевезень є модернізація прикордонної та дорожньої інфраструктури, а також впровадження логістичних платформ.

Література

1. Козаченко Л. 80% експорту Україна здійснює через Чорноморський морський коридор. URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=105516> (дата звернення 13.10.2024).
2. Державна служба статистики України. Економічна статистика / Економічна діяльність / Транспорт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 10.10.2024).
3. ЄС та Україна продовжили угоду про вантажні перевезення автомобільним транспортом. URL: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/latest-news/yes-ta-ukrayina-prodovzhyly-ugodu-pro-vantazhni-perevezennya-avtomobilnym-transportom> (дата звернення 10.10.2024).
4. Ринок вантажних перевезень – Pro-Consulting. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/tynok-gruzovyh-perevozok-pro-consulting-vystupila-s-dokladom-na-logistic-innovation-forum-2024> (дата звернення 10.10.2024).
5. Дмитрів Д., Дмитрів О., Репак О. Аналіз ринку міжнародних вантажних автоперевезень в Україні в умовах воєнного стану. Соціально-економічні проблеми і держава. 2023. Вип. 2 (29). С. 48-60. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2023/23ddvuvs.pdf> (дата звернення 10.10.2024).
6. Гнедіна, К. В., Нагорний, П. В. (2023). Ринок вантажних перевезень в Україні: аналіз сучасного стану, виклики воєнного часу та перспективи розвитку. Підприємство і торгівля, (38), 19-28. <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2023-38-03>.